

על נשימה ונשמה

יחידת הריאות ומרכז
הסי-אף, בניהולה של
ד"ר חנה בלאו, מהווים
אוויר לנשימה עבור
אלפי ילדים.

במרכז

כמו אוויר לנשימה

תנשמו עמוק: אין כמעט סוף למגוון התחלואים הקשורים לריאות ולדרכי הנשימה. הבשורה הטובה היא שיש במרכז שניידר יחידה מקצועית ומנוסה לטיפול במחלות ריאה, הכוללת גם מרכז מוביל לסי-אף. על העולם ומלואו של רפואת הריאות, ועל הקשר בין נשימה לנשמה, שוחחנו עם מנהלת היחידה, ד"ר חנה בלאו

לסגירת המלפורמציות, הוא מנהל במסגרת היחידה מרכז לטיפול במחלה זו. ד"ר דריו פרייס עוסק בין השאר בגנטיקה המשפיעה על סי-אף ובהשפעה של מחלות ריאה על צפיפות העצם, ומוביל מספר מחקרים. יחד עם האחות סילית רוזנפלד ועם פרופ' בנימין וולוביץ', מומחה לאסתמה העובר בשיתוף פעולה עם היחידה, ד"ר פרייס מוביל את פיתוחה של תוכנית הדרכה לאסתמה לחולים מאושפזים, ברח הרפואה המונעת שמטרתה למנוע את האשפוז הבא ואת החמרת המחלה בהמשך. ד"ר שי חנניה ולאחריה גם ד"ר גיא שטיינר מחלקים את זמנם בין יחידת הריאות לבין מרכז שניידר בקהילה בחולון, שם הם אמונים על ריכוז תחום הריאות הזוכה לביקוש רב. אחת לשבוע מצטרף לצוות היחידה כמומחה ריאות ד"ר טומי שינפלד, מנהל היחידה לטיפול נמרץ לילדים, מומחה הברונכוסקופיות של מרכז שניידר ורופא ריאות דגול" כפי שמעידה ד"ר בלאו. פעולות רבות שבעבר חיבבו אשפוז נעשות כיום באשפוז יום ראות, כגון מתן אנטיביוטיקה תוך-ורידית נגד זיהומים של דרכי הנשימה או התאמת מנשם ביתי. חולי סי-אף מקבלים עירוים בשירות ביתי בקהילה, ואחות היחידה תמי תעזי וסגולית רוזנפלד אחראיות על טיפול זה כלל הכנסת עירוים, חיבור לפורט (צנרת מרכזי קבוע מוכנס לראשונה על ידי ד"ר יעקב כץ וצוות ההרדמה) והדרכה להורים ולילדים.

"אין מערכת שמושפעת ומשפיעה כמו הריאות. שטח פנים ענק בריאות חשוף החוצה כשאנו נושמים פנימה, מה שהופך את הריאה לאיבר פנימי מיוחד הקשור מאוד לעולם החיצוני"

ספוצים עניים על המחשב
 במעדה הייחודית לתפקודי ריאות, ע"ש אברהם ומרגרט ציקרס, מצליח צוות הסכנאות המיומן בהנהלת נאסרין ג'ברה – ילנה מטיאשצ'וק, איילה צויג ושרון דגן - להגיע לתוצאות מדויקות ביותר גם בקרב ילדים צעירים. למשל, משחק שבו מתבקש הילד להעיק ולפוצץ בלונים או עניים על גבי צג המחשב, באמצעות נשיפה בעוצמה במכשיר. "בדרך זו מצליחים לעשות בדיקות תפקודי ריאות הדורשים שיתוף פעולה גם אצל ילדים בני ארבע ואף שלוש", מציגת ד"ר בלאו. במעדה גם מבצעים בדיקות מאמץ לב-ריאה מהמובילות בעולם, ובדיקות נפחי ריאה בעזרת תיבה מיוחדת. לאחריה, בזכות תרומה נדיבה, התעשרה המעדה במכשור חדשי המאפשר לבצע תפקודי ריאות בתדירות ובגיל הרך. מכשור מוביל מאפשר לאבחן מחלות ריאה מכל הסוגים וגם לעקוב אחרי התגובה לטיפול. מכשיר נוסף מודד רמת נטרית-אוקסיד (N.O) באוויר הנשום, מספק מדד למצב דלקתי בריאות ורגיש מאוד לאבחון האם אסתמה פעילה או תחת שליטה. מדד זה, יחד עם מבחני מאמץ ותגר אחרים, מאפשר אבחון אסתמה סמויה.

האתגר הגדול: מתבגרים
 יעתם שכמה מהספורטאים האולימפיים הגדולים הם חולי אסתמה המתמידים בטיפול? זהו המסר שד"ר בלאו והצוות מעבירים ללא הפסק

יעצה לכמה שניות את הנשימה וחישבו על כך - אין עוד מערכת קרטיית בגופנו, שאנו יכולים להשבית מרצון עד שנחושה מהר בחסונה, כמו מערכת הנשימה. עכשיו, כשאתם שואפים שוב אוויר, מתענגים על הפעולה שאנו מבצעים אלפי פעמים ביממה מבלי משים, בואו נדבר על צמד האיברים הזה שאי אפשר בלעדיו: הריאות.

לשם כך לקחנו אוויר ויצאנו לשוחח עם ד"ר חנה בלאו, מנהלת יחידת הריאות הגדולה בארץ לילדים, הכוללת מרפאת ריאות ואת מרכז גראוב לסיסטיק פיברוזיס (סי-אף). ד"ר בלאו והצוות שלה רואים כ-5,000 ילדים ובני נוער בשנה ומטפלים בכל מגוון מחלות הריאה הקיימות - מאסתמה בדרגות חומרה שונות (כמחצית מכלל החולים) ועד למחלות קשות ומורכבות כמו סיסטיק פיברוזיס או ניוון שרירים (כולל מבוגרים). "אין מערכת מרכזית בגוף שמושפעת ומשפיעה כמו הריאות", אומרת ד"ר בלאו, "כל הדם עובר דרכה כמה פעמים בדקה, והיא מהווה עולם ומלואו מבחינת התגובות הביולוגיות של התאים. שטח פנים ענק בריאות חשוף החוצה כשאנו נושמים פנימה, מה שהופך את הריאה לאיבר פנימי מיוחד הקשור מאוד לעולם החיצוני. אישית אני מאמינה בראייה הוליסטית, לפיה הנשימה קשורה גם לנשמה, הכל מחובר, הכל משפיע".

30% מכלל תחלואת הילדים היא ריאתית. אסתמה היא המחלה הכרונית הנפוצה ביותר בקרב ילדים. תחלואת החורף קשורה כמעט תמיד בבעיות נשימה. ובעיקר, מחלות קשות רבות גורמות גם לתחלואת ריאות. די בכך כדי להבין שרפואת ריאות טובה במרכז שלישוני כמו שניידר קרטיית כמו אוויר לנשימה. "מערכת החיסון בריאות היא המפותחת ביותר בגוף, ולכן אנו כרואים ריאות צריכים לרק ולהיות 'מכונאים' טובים של הריאות, לדעת את מכניקת הפעולה שלהן, אלא להבין היטב גם באימונולוגיה, בתגובות אלרגיות ובעוד מבצעות רבים, שכן אנו משיקים כמעט לכל התחומים בבית החולים - מכירורגיה ונפחולוגיה ועד אונקולוגיה וגסטרו", מטיבירה ד"ר בלאו.

סגון תחומים והתחמיות
 צוות היחידה מונה שישה רופאים בכירים, המטפלים בכלל החולים, ונוסף לכל אחד מהם התמחות משלו: ד"ר הודה מוצפי פיתחה שירות לגילוי וטיפול ב-PCD - הפרעה בתנועת הציליות (ריסנים קטנים שפעיתם מוציאה ליחה מהריאות). כמו כן היא מובילה בדיקה אבחנתית של תרביט כיח מגורה, המאפשרת אבחון חיידקים המצויים עמוק בדרכי הנשימה ולעתים חוסכת בכך את הצורך בבחון נפחולוגיה מולשנית. ד"ר מאיר מי זהב מתמקד בבית מבחני ריאה הריאה בטיפול ב-HHT - מלפורמציות בכלי דם ריאתיים. יחד עם ד"ר אלחנן ברוקהיימר, שמצנת את החולים הללו

צוות יחידת הריאות

הסי-אף עומד תמיד לצד היחידה, כמו גם המתנדבות שושנה קוקרור ורחל גבעוני. "אנו מאמינים שהתוצאות מבחינת תוחלת חיים, איכות חיים וציביות המחלה מושפעות מאוד מאינטנסיביות הטיפול", ממשיכה ד"ר בלאו, "זה דורש מהחולה השקעה יום-יומית: פיזיותרפיה, טיפול תרופתי אינטנסיבי, שש עד שמונה אינהלציות ביום, כלכלה עתירת-קלוריות, לבוא לביקורות - ולא תמיד יש כוח לעשות זאת. החולים מקבלים מרפאות עידוד לנשימה, שריגשו שיש תוצאות גם אם הן לא נראות מיידי. כשאני למדתי רפואה, חציון תוחלת החיים של חולי סי-אף היה 13 שנה. היום הוא 40. זה אומר הכול: אסור להרפות בטיפול. לחולים יש קו פתוח אלינו בכל שעה ואנו מבקשים שיצרו עימנו קשר מידי גם במקרה של הצטננות קלה. זו גישה המבטאת את התפיסה הכללית שלנו: רפואה מניעתית ולא כיבוי שריפות".

ידעתם שכמה מהספורטאים האולימפיים הגדולים המתמידים בטיפול? אתם מטפלים נכון באסתמה האפשר לאתגר ולהיות בתפקוד מלא

נותנים לילדים את התקווה
 השתלזת ריאה אמנם נדירה בילדים, אולם ביחידת הריאות רואה הצוות ילדים שעברו השתלזת מח עצם או השתלזת כליה, שסיבוכיהן גורמים לא פעם למחלות ריאה. ילדים מורכבים אחרים הם חולים נירומוסקולריים - חולי ניוון שרירי - שהחלקים מהלחיה הם אסתמה ומתאפסים שוב ושוב עם תמס יונוס ללהדקקות להנשימה ביתית. "אנו ממלידים אותם דרך משעל לשאוב ליחה החוצה באופן מכוני, בעזרת טיפול פיזיותרפי". ד"ר בלאו מספרת על מקרים אנושיים מדהימים: למשל, חולה מרותק לכיסא גלגלים נשקע יכולה להגיע שפתיים, אבל סימה לימודי קולטת בהצטיינות וגולשת סרט מרגיש על התיבה, אשתו היא הוא לשמור לה את הריאות. בכל פעם אנו מופתעים מחדש עד כמה חולים קשים כל כך מעודדים אותנו במבוק שלהם ומוכיחים לנו שאפשר להתחזק ולעבור מכשולים. אני נגד 'חולים מקצועיים' שנותנים למחלה להשתלט להם לגמרי על החיים. יחד עם הצוות הנקדה שלנו אנני נותנת לילדים הללו את התקווה, מקבלת מהם את האשורה וזה מזין אותי ונותן לי כוח".

למטופלים שלהם: אם מטפלים נכון באסתמה אפשר לאון אותה ולהיות בתפקוד מלא באמצעות התמדה וטכניקת משאפים נכונה. הבעיות צצות במיוחד בקרב שתי קבוצות גיל: עם הילדים הקטנים שמתנגדים לטיפול, והוריהם מוותרים או שחוששים (ולא בצדק) מתופעות לוואי - ועם המתבגרים שלא פעם נכנסים למצב של הכחשה או מרד במסגרת הטיפולית. "אנו מנסים להוריד את ההורים מהמשא, כי אז ההתנגדות של המתבגר רק גוברת. אנו פונים אליו ישירות ומסבירים לו: אתה רוצה להיות כמו כולם - אבל האם אתה מרגיש רגיל כשאתה נתקן ולא יכול לרקוד או לשחק כדורסל? תרגיש רגיל באמת רק אם תיקח את הטיפול תחת אחריותך האישית, ועזוב את אימא בצד".

"טיפול סי-אף, אסור להרפות"
 סיפור בפני עצמו הוא מרכז הסי-אף, שבו מטפל צוות רב-תחומי במעל ל-1000 חולים. בחלקה שבה מפתלת ד"ר בלאו כבר שלושים שנה, קודם התגוררה לנזק ריאתי מתקדם ולחוסר שגשוג. היא אמרה לב-מערך שנית, עשה מהגורמת לנזק ריאתי מתקדם ולחוסר שגשוג. יש לנו צוות מקצועי ונפלא העובד כל אחד בתחומו וכולם בחדר, מדישה ד"ר בלאו. זה מתחיל עם המזכירות רותי ארלבוים, סימה בר משה וריקי נויפלד המקבלות את החולים כמו לתוך משפחה, וזוגות שיתמיחו במעקב הצמוד. הפיזיותרפיסטית הדס לימונד מריכה משפחות ומארגנת טיפול ביתי מציל חיים. לתזונה טובה, החיונית במחלות ריאה כרוניות, חאגת ביצירתיות הדיאטנית לילך פלג-יוסי. העובדת הסוציאלית דיאנה קדוש והפסיכולוגית שולי פולק תומכות בעזרת רפוי באמנות, דמיון מודרך ושיטות נוספות איגוד